

Ivo Svetina

Ostanki, koščice, oče

1.

In spodaj, enako, ne snov ne pojav.
Site vode zadovoljne ždiijo, zrela maternica,
oblaki slepi, preden se povzpnejo še višje.

Bele korenine poganjajo v brezdanjost,
zrase drevo, oče, čakajoč ženo,
rojstvo prvega njegovega imena in semena.
Čas preži, nikamor se še ne mudi, čeprav že zamuja.
Ni še navit, vzmet tik pred tem, a zazveni
in zaskovika ura: deset povodnji dolga,
vsaka njena minuta suša.

Sin plove prek ravnine, skoz obzorje navzgor,
da se spočije, roma že iz časov,
preden je voda iznašla začetek in si izmislila konec:
Nič in Vse.

K očetu se obrnem, sin, dvignem glavo,
slapovi in potoki bučijo, počesan kot spokojen travnik:
Ničkoliko let je strmel tja, kjer bi morala vziti
ljubljenca žeja, ki je edina vzdržala vse muke čakanja.

2.

Govori sedeč: osvojil si zahod, zavladal poljem,
žitarice sulice poženejo do dežja.

Ugrabil si, tudi sinovom, vse, kar je bilo lepega:

Maščevanje in nevihte, zaupanje v zakone,
ki jih je – le kdo? – zasejal, jim naklonil preobilje.

3.

Besedo sprva le prerežem, meseno, jekleno.
Jo odrežem od jezika, od misli,
usmiljenja polno, naphano od laži,
debelo, vzvišeno, kot je na primer svoboda ...,
morda, bi dostavil učeni, resnica nemara lepota.
Suženj kar naprej ponavlja eno samo: Gospodar.

Zapodi se med čredo, trop, perutnino,
ki namerava prodati državo, prepolno besed,
številnejših od marljivih čebel.
Nabrusi srp, odloži kladivo, prevratnež,
besedotvorec, z neba snemaš znamenja,
jih polagaš v naročja nosečnic in čakaš:
Čakaš, da se iz kokona izleže svila.

Spal si z besedami, zazidan v molk kresne noči,
v gluhonemih sanjah bral razprave o podobah,
izleženih iz zibk besed: sulica švistne skoz molk
in pribije srce na kamniti temelj.

4.

Zgoraj nikoli ne bo konec klanja:
sirote, ogenj, ruševine ...
Spodaj se zrcali Veličina, svetovni valovi,
skale se rojevajo s kriki, še kri ni več nedolžna,
med plašnimi otoki zrele ženske v rdečih ogrinjalih,
fige, goreče ladje, otroške lobanje, ščiti ...
Kakšen užitek nudi pogled na zoro zgodovine!

Debele reke poplavlajo stoletja, zemlja, zemlja!
prosi, pijana temne rodnosti, žanjice, odrešite me plodov:
osvobodite nepremagljive žetve, kamnitih snopov,
povezanih z bodečo žico ... v stebrišče dimnikov.
Ne omahuj, ki si prišel, da zmagaš!
Ne ustavi svojega plesa, tvoja krila so beli ptiči,
seme se topi in je struga žerjavice.

5.

Bil je, ki je, ne bog ne prerok, znal jezik časa,
ki je izpuhtel tako iz grških čaš in vrčev,
iz rimskih skodel in skodelic, iz frankovskih čelad ...
Mladenič s čopičem pred napetim platnom:
Zapeljivo je stal, marsikatera bi se rade volje slekla
pred njim, v očeh ugašajoče sveče z minore,
pogumen, ker ga je belina opijala, vlekla vase,
da se je moral z nožem reševati iz goste mreže prividov.

Podobe so se preselile v knjige, nekateri so mislili,
da so svete, debele knjige, da ga ni bilo,
ki bi prebral vse strani: ker na njih, neprebranih,
je bila zapisana brezbožna usoda plemen, ljudstev
in držav: ko ne bo več tekla kri, se bo sonce naveličalo
razsvetljevati temo in neumnost!

6.

Zdaj, privezanemu na stolu, mi nespečnost vliva
v uho zvoke nikdar slišane, nikdar poznane:
Grom in odmev se potuhneta, trese se nočno nebo,
jaz pa že gluha, poslušam, kar uglasbil je srd,
jeza nesmrtna, krik in stoki, ko otrok se zgrudi ...,
zgrudi, zadet od jeklene, oplaščene krogle.

7.

Temna, majhna, neznanega imena, bolj kuščarju
kot volku podobna, četudi ostrih zob.

Potem pa mir, spokoj, popoldan, dremež,
sladkost težkega ženskega telesa, spečega
v najtišji uri stvarstva: nekaj minut pred peto uro.

8.

Padli se umivajo z ognjem. Voham
zažgano dlako, sklenina zveni kot glasbene vilice.
Morilci, ste vi uglaševalci klavirjev v hiši noči?
Ali ljubimci, korakajoči prek trupel novorojenih,
ali ste se zaljubili v mlade srne, plešoče
med brezami in še neolistanimi bukvami,
ali le obvladate veččino odiranja kože, ne da bi
poškodovali žile, kite in živčevje,
saj tako muka traja dlje in oči žarijo
kot umirajoča svečanost?

Srce znova kliče, poziva k bitki: svobodo
je treba braniti, pa čeprav ne bo nikogar več,
ki bi lahko bil osvobojen.
Smrt, smrt, knjiga si prepolna učenih besed,
prevajam jih, a ne doumem njihovega smisla.
Ustnice se neslišno tihotapijo k besedam:
prilicijo se jim, ušesa so oglušela, roke tace,
prsti kremplji ..., kos se na robu luže veseli življenja,
ko se prvič spopadam s seboj orjakom,
četudi sem slekel strah in se gol nastavljam mesečini,
še bolj dežju, snegu in prekleti zimi, ki nikdar ne mine.

9.

Je to blagoslov, da so vrči težki krvi,
ali le trenutna sreča tistih, ki jih tovorijo
na travnike, nedolžne od marjetic?
Po poti uspeha, s kladivom ne s peresom v desnici;
ogenj natakam v pljuča štirih vetrov.
Mati nevihta bdi nad svojimi otroki,
strele sikajo iz spletenih kitk, oče daruje mrežo,
rib nikjer, konji razpenjeni v hlevu,
pribiti k jaslim, v katerih se koti otroški jok.

Zobje in konji, še zlasti kobile, z nožem porisane
z ozvezdjem znad južne celine, ostri, jekleni.
Zajaši, mrtvi brat, zajaši vranca, neurje in groza
gorita v njegovem trebuhu, rudniku diamantov
in oglenih semen, krvničk, kresničk, okamnelih
pred zadnjo ledeno dobo.

Moja edina obleka je strah. Strah pred znanim:
pred vsemogočno bleščavo in krono, ki jo žalujoči
vtisnejo na pokrov krste in si – kot je navada med zvermi –
obliznejo ustnice, saj še nimajo smrčka.

Volja, železna ali kamnita, kloni, uniči jo želja,
neučakano prestavljanje njene uresničitve.
Negiben, ko gospod odrine noč in je nič.

10.

Odgrni noč, oče! Naj bo globoka, tvoja sestra,
med nama, ki ne pozna ognja.
Naj nama ponudi med, vino in strup.
Njeno naročje je obdano z grobimi gorami,
devet desetih skrivnosti, ena tisočinka blaženosti,
zavesa, spletena iz spominov, nič ne zakriva.

Že kričijo, neugnani, komaj odrasli s srpi
globoko v maternici jalove zemlje.
Nekje na jugu so, prepevajo, potopljeni
v tobakovo listje, blizu reke,
v kateri čofotajo zamorci in mastne bele ribe. Fuj!

Obsedel si me, roditelj, ki nikdar nisi zapustil doma,
ne da bi se umil, si zloščil čevlje, prebral navodila,
kako se vodi zmagovito bitko.

In zato tak kot ti.

Zlo prepoznavava po obrazu: četudi nisva lovca,
ne vernika, ne izganjalca, na čelu zlata guba,
pod njo zaspane oči, ki kvakajo v neskončno noč.

11.

Stojim, še kar stojim ob njej; njeno telo,
spokojna draga, rdečelasi valovi, nikdar utrujeni.
Prerežeš me, speča, na pol, granatno jabolko,
v srcu iz vsake peške
nov svet, nova sreča in obup, smrt in vzhičenost
nad pokrajino, že deželo, še ne državo,
ki se nikjer, nikdar, nikoli ne konča.
Saj morje nosi v svojem srcu, med obalami,
da voda prši in se spreminja v zrak in sol.

Trepetam, trepečem, tresem se. Je to znak,
poslednji znak, beseda konca, opremljena z glasom?
Pot je narisana, videl sem jo, ko sem bil ob smrti.
Čim globlje, tem višje, čim dlje, bliže začetku.
Zato se bojim, zato je strah slep, vodi me
v neznano temo, v hlev in tam k jaslim.
Ob meni, tisti, ki se pod njimi tresejo tla,
ki so potres in kuga in ognjeni dež.
Štirje vetrovi jezdec prečkajo pokrajine pečatov,
sedmerih jezerc in čez Škrlatico.

Niso rože krvave! Četudi rdeče! Interpretacija
literarnega znanstvenika je napačna:
Vsakdo, ki je osvojil le ped pred svojim pragom,
zasadil vrt, ga okrasil z zelenilom in cvetovi,
ki zapeljujejo čebele, ta ima škrlatne roke!
Ta, in ne morilec, ki ga gledam v verzih
o Stvarjenju sveta. Saj nisem bogov vajenec.

12.

Poznam table usode: živel boš, da odraste
moški potomec, njiva rži ozeleni, vode narastejo!
Čas se bo upočasnil, pečat se bo razletel,
eksplozija v srcu marsikoga, pred menoj morje,
kamnito, Keralsko, večno?, vsekakor milijard eonov
starejše od mušjega drekca.
Zmagoslavje častí samo sebe, junaki nimajo matere.

Z usmiljenjem ovijem kladivo, ko zabijam žeblje,
Mojster jih ravna, a vsi se vzpenjajo navzgor,
na plešasti hrib, skoraj lobanjo, kjer se zarinejo,
obadi in komarji, v mehko cedrovino, težko kot svinec.

Ujeti, zaprti, zazidani, odrezanih jezikov
in iztaknjenih oči, polomljenih kosti in skopljeni,
krulijo v ledenem decembrskem mraku;
vsak hip bo odločilna ura, ko bodo Zakoni
utonili in bo blato ozelenelo, glina pa se bo – končno! –
kot devica vdala nedolžni palčki, da vanjo
zariše prvo poročilo o rojstvu ...